

GLAZBENI IZRAZ DJETETA RANE I PREDŠKOLSKE DOBI KROZ AKTIVNOST PJEVANJA - MJESTO I ULOGA AUTORSKIH I TRADICIJSKIH PJESAMA ZA DJECU

Juričević, Matea

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:832611>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-09**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU

ODSJEK ZA RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE

ZAVRŠNI RAD

**GLAZBENI IZRAZ DJETETA RANE I PREDŠKOLSKE DOBI KROZ AKTIVNOST
PJEVANJA – MJESTO I ULOGA AUTORSKIH I TRADICIJSKIH PJESAMA ZA
DJECU**

MATEA JURIČEVIĆ

Split, rujan 2024.

ODSJEK ZA RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE

JEDNOPREDMETNI STUDIJ

ZAVRŠNI RAD

**GLAZBENI IZRAZ DJETETA RANE I PREDŠKOLSKE DOBI KROZ AKTIVNOST
PJEVANJA – MJESTO I ULOGA AUTORSKIH I TRADICIJSKIH PJESAMA ZA
DJECU**

STUDENTICA:

Matea Juričević

MENTORICA:

prof. dr. sc. Snježana Dobrota

Split, rujan 2024

Sadržaj

Sažetak.....	4
1. Uvod	5
2. Nacionalni kurikulum ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.....	6
3. Glazbene aktivnosti u vrtiću	8
3.1. Slušanje glazbe.....	10
3.2. Glazbene igre	11
3.3. Brojalice	13
4. Pjevanje kao glazbena aktivnost djece rane i predškolske dobi.....	15
4.1. Igre s pjevanjem	17
5. Tradicijske i autorske pjesme u glazbenim aktivnostima rane i predškolske dobi	19
5.1. Glazbena aktivnost obrade tradicijske pjesme	21
6. Zaključak	24
7. Literatura	26
9. Summary	27

Sažetak

Tema ovog rada je *Glazbeni izraz djeteta rane i predškolske dobi kroz aktivnost pjevanja – mjesto i uloga autorskih i tradicijskih pjesama za djecu*. Cilj rada je prikazati važnost glazbe općenito no najvažnije u djetetovu razvoju kroz raznorazne aktivnosti slušanja i pjevanja. Prikazan je odnos tradicijskih i autorskih pjesama te način na koji se odabiru prilagođene pjesme, usvajaju tekstovi i usavršavaju kroz različite aktivnosti. Na samom početku uz istaknutost dokumenta na kojem se temelje odgoj i obrazovanje djece rane i predškolske dobi kroz glazbene aktivnosti u vrtiću, aktivnosti pjevanja do tradicijskih i autorskih pjesama obrađeni su utjecaj i važnosti glazbe. Za sve ljude glazba predstavlja nešto nezamjenjivo pa tako i za djecu od najranije dobi te je potrebno uključiti glazbu u dječji život što je prije moguće kao što se može vidjeti nadalje u radu koliko doprinosi pridonosi razvoj svakog djeteta. Važno je poznavati glazbu i razvijati glazbene sposobnosti kako bi to mogli prenijeti na djecu koja to istinski trebaju za kvalitetniji rast i razvoj. Kroz raznorazne aktivnosti slušanja, glazbenih igara, brojalica ili igara s pjevanjem svako dijete ističe i istražuje svoju individualnost i potrebe za pokretom dok razvija kompetencije za daljnji život. Sve vezano za dijete je popraćeno dokumentom *Nacionalni kurikulum ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja* u kojem su navedeni glavni čimbenici i aspekti djetetova rasta i razvoja te najbitnije dječja dobrobit koju je cilj ostvariti kroz sve aktivnosti i igre u ustanovi dječjeg vrtića. Kroz kvalitetno uređeno prostorno-materijalno okruženje s kvalitetnim odgajateljem koji se kontinuirano usavršava i napreduje u svojim znanjima te pravilno odgovara na dječje potrebe, moguće je djeci pružiti upravo ono što im je potrebno. Djeca često spontano koriste glazbu u procesima, projektima, aktivnostima i igrama jer glazba predstavlja potrebu koja se treba primijetiti, čuti te kvalitetno odgovoriti na istu. Na samom kraju sažetka važno je istaknuti da se kroz ovaj rad može vidjeti koliki je utjecaj glazbe na djecu te koliku važnost glazba nosi u životu svakog djeteta.

Ključne riječi: glazba, glazbene aktivnosti, pjevanje, slušanje, dijete

1. Uvod

Mnoga istraživanja su pokazala kako dijete čuje i reagira na glas majke dok je još u utrobi te na takav isti način reagira i na glazbu. Svako dijete je rođeno s određenim predispozicijama te s kroz raznovrsne glazbene aktivnosti te slobodnu dječju igru i promatranje istih može vidjeti djetetova glazbena predispozicija. Iznimno je važno s djetetom od najmlađe dobi raditi prema interesima no i područjima koja su vidljiva predispozicija ili nadarenost za nešto. Kada djeca svjesno ili nesvjesno slušaju glazbu tada reagiraju pokretima tijela ili pjevušenjem jer im je to prirodna reakcija. Jako je važno potaknuti djecu na slušanje kvalitetne glazbe kako bi pobudilo emociju u njima te pridonijelo rastu i razvoju. Na samom početku rada naglašava se važnost dokumenta *Nacionalni kurikulum ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja* koji ističe temeljne odrednice prema kojima se prikazuje kvaliteta kontinuiranog procesa odgoja i obrazovanja te samog rada s djecom u razvoju. U trećem poglavlju glavna riječ se svodi na glazbu koja ima veliki utjecaj kroz život kroz aktivnost slušanja glazbe, glazbene igre te brojalice s kojima se djeca susreću još od najmlađe dobi. Četvrto poglavlje nosi naziv „Pjevanje kao glazbena aktivnost djece rane i predškolske dobi“ u kojem su prikazane raznovrsne igre s pjevanjem te sami utjecaj aktivnosti pjevanja s djecom. U petom poglavlju naziva „Tradicijske i autorske pjesme u glazbenim aktivnostima rane i predškolske dobi“ prikazuje se sama razlika pjesama, utjecaj te način obrade tradicijskih pjesama u odnos na autorske pjesme. Na samom kraju ovog rada nalazi se „Zaključak“ u kojem je sumirano sve što je obrađeno u ovom radu.

2. Nacionalni kurikulum ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Kvaliteta odgojno-obrazovne prakse kao i kurikulum predškolskih ustanova kontinuirano su u kompleksnom procesu razvoja. Utjecaj na kvalitetan razvoj imaju svi djelatnici koji sudjeluju koristeći svoja znanja, kompetencije i motivaciju za poboljšane procesa razvoja. Uz utjecaj djelatnika iznimno važan čimbenik predstavlja suradnja sa stručnjacima, s vrtićima, s lokalnom zajednicom, s obiteljima djece te mnogobrojnim sličnim institucijama te osobama bitnim za razvoj kvalitete ustanove. Zadaća osoblja u vrtićima temelji se na poštivanju i usklađivanju s nacionalnim zahtjevima koji su navedeni u Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje.¹

Svaki vrtić se razvija na svoj način prema mogućnostima koje mu pruža prostorno okruženje, kadrovskim mogućnostima, individualnim uvjetima te socijalnom aspektu kako bi primijenio “polazišta, vrijednosti, načela i ciljeva koji su sadržani u Nacionalnome kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje “. Godina prije polaska u školu je obvezna godina u kojoj svako dijete ide u vrtić te provodi vrijeme u vrtićkom okruženju te se naziva predškolska godina. Svako dijete od navršenih šest mjeseci života može ići u vrtić što je neobavezni dio ranog i predškolskog odgoja i obrazovanje.²

Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje sastoji se od već prethodno navedenih polazišta koji su iskazani kroz dokumente poput *Programskog usmjerenja odgoja i obrazovanja djece predškolske dobi* (1991); *Konvencije o pravima djeteta* (2001); *Nacionalnog okvirnog kurikulumu za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje* (2011); *Smjernica za strategiju obrazovanja, znanosti i tehnologije Republike Hrvatske* (2012); *Priručnika za samovrednovanje ustanova ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja* (2012); *Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije* (2014). Uz polazišta iznimnu važnost nose primjeri kvalitetne prakse te provedene znanstvene studije koji navode važnost aktivnog sudjelovanja djeteta u procesu razvoja te same važnosti djetinjstva. Nadalje se navode načela poput fleksibilnost odgojno obrazovnoga procesa u vrtiću; partnerstvo vrtića s roditeljima i širom zajednicom; osiguravanje kontinuiteta u odgoju i obrazovanju; otvorenost za kontinuirano učenje i spremnost na unapređivanje prakse.³

¹ Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014). Str. 10

² Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014). Str. 1,2

³ Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014). Str. 2,3

Vrijednosti nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje pripadaju znanje, identitet, humanizam i tolerancija, odgovornost, autonomija i kreativnost. Ciljevi Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje temelje se na ostvarivanju dobrobiti za svako dijete. Podrazumijevaju se osobnu, emocionalnu i tjelesnu, obrazovnu i socijalnu dobrobit djeteta. Dokumentiranje je iznimno važan aspekt odgojno-obrazovnog procesa jer na takav način odgajatelji, stručna služba, roditelj i dijete imaju uvid u djetetov razvoj, kvalitetan partnerski odnos te omogućuje bolje razumijevanje djetetovog napretka u određenim sastavnicama. Dokumentiranje se može provesti kroz dokumentiranje djece i odgajatelja. Dokumentiranje djece može se provesti kroz individualni portfolio, dječje uratke, samorefleksiju djece, narativnih oblika i opservaciju postignuća djece. Dokumentiranje za odgajatelje provodi se kroz individualni i grupni portfolio te samorefleksiju i zajedničku refleksiju odgojitelja i drugih stručnih djelatnika u vrtiću. Kroz kontinuirano stručno usavršavanje osoblja svake odgojno-obrazovne ustanove postiže se veća kvaliteta procesa i razvoja.⁴

Predškolski kurikulum trebao bi se kontinuirano mijenjati i prilagođavati prema potrebama, interesima te mogućnostima djece. “S konstruktivističkih pozicija kurikulum nije sadržaj, nego pristup sadržaju u kojem je proces cjelovitog razvoja djeteta prožet sadržajima, odabranim na osnovi pažljivog promatranja interesa, mogućnosti i stilova učenja djece”. Kako bi kurikulum bio kvalitetan, treba se podudarati s djetetovim razvojem gledajući na svako dijete kao individualnu osobu (Slunjski, 2001, 19). Dijete je aktivan sudionik svoj osobnog razvoja koji želi učiti, ima intrinzičnu želju istraživati svijet, ima sposobnost rješavanja problema te razmišlja kritički, samostalno može pristupiti problemskim situacijama te ih riješiti (samostalno i uz pomoć drugih), komunicira i razumije druge i mnogobrojni drugi aspekti pogleda na dijete koji omogućuju cjeloviti razvoj svakog pojedinačno (Slunjski, 2001, 27). Kako bi svako dijete imalo mogućnost iskorištavanja punog potencijala kojeg ima jako je važna uloga odgojitelja koji potiče, razvija učenje djeteta, samostalnost u rješavanju problema, autonomnost svakog djeteta, samoregulaciju emocija te razumijevanje tuđih i slično (Slunjski, 2001, 28).

⁴ Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014). Str. 23-25

3. Glazbene aktivnosti u vrtiću

Umjetnost koja je djeci dostupna i prirodna od rođenja te od prvog dana postaje izvor sreće i osmjeha je glazba (Marić i Goran, 2013, 13). Dijete istražuje i upoznaje svijet oko sebe na različite načine, a jedan od je načina je uz prisutnost glazbe koja kroz uho dopire do djeteta. "Glazba pridonosi snažnijemu, cjelovitom razvoju djeteta (intelektualnomu, emocionalnom, socijalnom, tjelesnom). Pozitivna i poticajna sredina presudna je za njegov razvoj." (Marić i Goran, 2013, 13). Glazba je sastavni i ključni dio djetetova razvoja i samim time života te stvara potrebe i želje za kontinuiranim slušanjem. Kroz glazbu djeca zadovoljavaju potrebu za osjećajem bliskosti, nježnosti i ljubavi. Svako dijete rodi se s određenom predispozicijom koju dalje u životu razvija ovisno o okruženju u kojem raste te je zbog toga vrlo važno djecu što prije upoznati s glazbom. "Roditelj ili odgojitelj treba djeci svakoga dana pjevati jednostavne dječje pjesmice, izgovarati jednostavne ritmizirane tekstove kao što su brojalice, tapšalice, cupkalice i druge zabavljalice, izvoditi različite pokrete njihovim rukama ili nogama, uz pjevanje" (Marić i Goran, 2013, 13). Kada se kod djeteta pobudi interes za glazbom tada je potaknut interes za istim što dijete potiče na daljnje istraživanje, pjevanje, slušanje glazbe, osmišljanje glazbenih igara, igranje glazbenih igara, proizvodnje različitih zvukova te nesputano i sretno postojanje djeteta (Marić i Goran, 2013, 13).

Dokument na kojem se temelji današnji pogled na shvaćanje djeteta iskazuje veliku važnost glazbe u životu svakog djeteta. *Programsko usmjerenje* ističe djetetove mogućnosti poput znatiželje, aktivno sudjelovanje, opažanja, imaginacija, razvoj govornih sposobnosti, razvoj socijalizacije, empatije, samoregulacije, samokontrole, senzibiliteta za glazbu koje se razvijaju kroz raznovrsno izražavanje i stvaranje te umjetničke aktivnosti (Marić i Goran, 2013, 19).

Dijete u dobi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanje je idealne dobi za učinkovitost cjelovitog razvoja pa tako i glazbenog razvoja. Kao što svako prosječno dijete ima mogućnosti za razvoj govora, tako ima i mogućnosti za razvoj različitih glazbenih sposobnosti. „Dokazano je da se sva djeca rađaju s nekim muzičkim sklonostima, koje se u prvoj godini u povoljnim prilikama mogu razviti u elementarne sposobnosti, a u nepovoljnim prilikama većinom zaviruju. Na razvoj dječjih sposobnosti utječe ponajviše sredina u kojoj dijete živi, a osobito njegova vlastita aktivnost" (Manasteriotti, 1981, prema Marić i Goran, 2013, 3). Djeca u ranoj dobi mogu iskazati glazbene sposobnosti poput reagiranja na ritmičke podražaje,

prepoznavanje visine tonova, ponavljanja glazbe, memoriranje melodije, prepoznavanje razlike u visinama tonova, izvoženje te uočavanje ritma i metra što pridonosi djetetovom razvoju (Marić i Goran, 2013, 15). Dijete se igra kroz izgovaranje riječi na različite načine te razvija govor, širi rječnik te potiče pamćenje teksta pjesama i koncentriranja što potiče intelektualan razvoj djeteta (Marić i Goran, 2013, 15). Glazba također potiče razvoj emocionalne inteligencija kroz obogaćivanje emocionalnog života djeteta. Još od najranije dobi djeci roditelji često puštaju glazbu koja umiruje i uspavljuje ili s druge strane razveseljava dijete (Marić i Goran, 2013, 16). Kroz raznovrsne glazbene igre svako dijete je potaknuto na socijalne interakcije te samim tim razvija i potiče razvoj socijalnih kompetencija. Kroz slušanje glazbe djeca razvijaju pokret, ples te koriste instrumente što potiče razvoj koordinaciju, fine motorike te sveukupno motoričkih vještina (Marić i Goran, 2013, 16).

Svako dijete uči kada je u interakciji s okruženjem koje se sastoji od prostora i materijala s kojima mogu manipulirati i istraživati svijet. Centar za glazbeno istraživanje u vrtiću sadrži razne materijale u prostoru koji djetetu omogućava i pruža priliku razvoja glazbenih sposobnosti. Djecu je dovoljno malo potaknuti uzevši instrument i pustiti zvuk kako bi htjelo dalje samo istraživati i razvijati znanje i maštu. Kada se djeci predstavi neki instrument poput zvečke, tada djeca preispituju kako instrument zvuči ili zašto se zove kako se zove i slično. Iz jednog zvuka može nastati cijela radionica u kojoj djeca mogu izražavati svoje zvečke od oblikovanih ili neoblikovanih materijala uz razgovore o instrumentu (Marić i Goran, 2013, 177).

Mnogobrojna istraživanja dokazala su da uključenost glazbe u životu od najranije odbi ima pozitivan učinak na dječji razvoj mozga. Dijete u ranoj i predškolskoj dobi prolazi kroz mnogobrojne razvojne faze, a među mnogima razvoj neuralnih sinapsi u mozgu „u dijelovima lijeve hemisfere koji se aktiviraju prilikom identifikacije melodijskih nizova; u Brocinom području, koje se nalazi u dijelu mozga povezanim s percepcijom redoslijeda auditivnih podražaja; u desnoj hemisferi koja je visoko uključena u percepciju timbra i promjena u visini tona; u lijevom precuneus-cuneus području aktivnom tijekom obrade zadatka diskriminacije visine tona,, (Platel i sur., 1997, prema Nikolić, 2018, 142). Čimbenici koji su pokazatelji u provedenim istraživanjima da djeca koja imaju glazbeno obrazovanje imaju bolje rezultate u odnosu na one koji nemaju glazbeno obrazovanje su „pamćenje riječi, pamćenje proze, sposobnosti čitanja, bogatiji rječnik, otkrivanje pogrešaka u visini tona, dekodiranje emocija, radno pamćenje, kratkoročno pamćenje, selektivna integracija, vizualno-motorička integracija vizualno pamćenje, brzina reakcije, matematičke sposobnosti i slično,, (Nikolić, 2018, 7). osim

ujtecaja na kognitivne sposobnosti, dokazano je da djeca koja su imala glazbeno obrazovanje imaju bolju funkciju „lakoće pokreta, motoričku koordinaciju te bolju vokalizaciju tonalnih i ritamskih obrazaca u odnosu na onu koja nisu bila obuhvaćena glazbenim programom (Gruhn, 2002.; Kalmar, 1982; prema Nikolić, 2018, 13).

3.1. Slušanje glazbe

Mnogobrojni znanstvenici i istraživanja ukazuju na to da dijete u truhu majke može čuti, osjetiti i doživjeti glazbu (Marić i Goran, 2013, 123). Glazba koju djeca slušaju u svojim prvim okruženjima poput obiteljskog okruženja stvara djeci ugodne emocije, želju za plesom, želju za pjevanjem te potiče maštu. “Čestim slušanjem umjetničke glazbe razvija se njihova sposobnost doživljavanja, ali i zapažanja onoga lijepog u njoj. Time se utječe na senzibilitet sluha i jača dječja muzikalnost. Zato je važna za daća onih koji odgajaju djecu, njegovati interes i ljubav prema glazbi već od rane dobi, slušanjem izražajnih i vrijednih skladbi" (Marić i Goran, 2013, 123).

Kvalitetan izbor glazbe temelji se na glazbi koja je djetetu bliska te budi ugodne emocije i sreću kada ju sluša. Važno je prepoznati dobrobiti djece u procesu odabira kvalitetne glazbe poput utjecaja na psihofizičke mogućnosti i razvoj, glazbeno-umjetničkim razlozima i metodičkim razlozima slušanja odabrane glazbe. Ključni aspekti na koje treba posebno obratiti pažnju su tekst i melodija. Estetska vrijednost teksta, razumijevanje teksta odnosno prilagođenost teksta djetetu, narječje djeteta te dužina teksta- jedna kitica do treće godine, a kasnije dvije do tri kitice uz ponavljanja. Melodijski aspekti temelje se na jednostavnim melodijskim linijama, jednostavnom ritmu, jednostavnoj mjeri, primjerenosti glazbenog oblika te prilagođenog melodijskog opsega (Marić i Goran, 2013, 51).

Za vrijeme slušanja glazbe odgajatelj samo treba pustiti djecu da slušaju glazbu te prije idućeg slušanja djeci reći nekoliko informacija i ponovno im pustiti slobodno kretanje uz slušanje glazbe. Veliku važnost ima ponavljanje iste glazbe uz kratko postavljanje pitanja djeci vezanih uz glazbu koju su slušala poput pitanja „Što ste sada čuli?“ (Gospodnetić, 2011, 73). autorica nudi glazbene skladbe koje su poželjne za slušanje s djecom rane i predškolske dobi poput „Georg Friedrich Händel: Water music (Muzika na vodi) - Menuet (cca 1:10); Henry Purcell: Rondeau (1:34); Johann Sebastian Bach: 3. brandenburški koncert u G-duru - 3. stavak Allegro (4:35); Johann Sebastian Bach: Badinerie (1:20; 19) Johann Sebastian Bach: Johannes-Passion: koral "Ach Herr, lass dein' lieb' Engelein" (2:26); Georg Friedrich Händel: Aleluja iz

oratorija Mesija (4:05); Antonio Vivaldi: Četiri godišnja doba: Ljeto - 3. stavak Presto (2:56)); Wolfgang Amadeus Mozart: Čarobna frula: 2. čin - Papagena i Papageno Pa...Pa...Pa...(2:35); Ludwig van Beethoven: Za Elizetu (2:52); Petar Iljič Čajkovski: balet Labuđe jezero, op.20 - Introdukcija u II čin (2:33); Edvard Grieg: Peer Gynt - U predvorju gorskoga kralja (2:40); Aram Hačaturjan: balet Gajana - Ples mačeva (cca 2:25)" (Gospodnetić, 2011, 73-74).

3.2. Glazbene igre

Raznovrsne aktivnosti djeca provode kroz igru te na takav način razvijaju potrebne kompetencije za život. Glazbene aktivnosti provode se ovisno o dobi djeteta te razvojnoj fazi u kojoj se dijete u tom trenutku nalazi, o interesima, o iskustvima, o znanjima i slično. Kroz igre dijete koristi pokrete tijela, govorne sposobnosti, pjevanje i na takav način proživljava glazbu u životu. Djeca vole ponavljanja no roditelji i odgojitelji mogu jednu pjesmu ili brojalicu dramatičirati na mnogobrojne načine; uz prebrajanja; pljeskanje; pokrete; udaraljke i slično (Marić i Goran, 2013, 25). Kroz glazbene igre djeca razvijaju glas, sluh, pamćenje te osjećaj za ritam te na takav način djecu uvodimo u svijet glazbe. Igra s djecom do treće godine provodi se na način da odgojitelj djetetu priđe s osmjehom na licu uz vrpce raznih boja s kojima maše te poziva djecu na igru. Kada djeca priđu odgojitelju mašući s vrpčama, potaknuta su tapkati nogama ili pljeskati rukama te zajedno uče pjesmu prateći odgojitelja. Odgojitelj poziva djecu riječima „dva i tri“ te započinje pjevati dok djeca izvode pokrete te se uključuju postepeno (Marić i Goran, 2013, 26).

Zabavljalice su vrsta glazbene igre u kojoj se igra prstićima na način da odrasla osoba drži djetetovu ruku te od palca do malog prsta izgovara tekst. Cilj zabavljalice je doživljaj ritma, ugodnih emocija i povezanost te su poznate od davnina (Marić i Goran, 2013, 27).

Primjer 1. „PRSTIĆ PALAC“

PRSTIĆ PALAC

Prstić palac pravi znalac.

Kažiprst kazuje put.

Srednji prst je od svih veći.

Prstenjak se prstenom hvali.

Peti viče: „Mali, mali, mali“.

Izvor: Marić i Goran (2013, 27).

Cupkalice su pjesme koje se izvode s djetetom kada počne sjediti na način da dijete sjedne na koljena odrasle osobe koja izgovara tekst uz cupkanje, podizanje i spuštanje peta na pod. Kada dijete već može stajati tada se može izgovarati tekst držeći ga za ruke koje potiče dijete na pridržavanje rukama za ogradu (Marić i Goran, 2013, 30).

Primjer 2. i 3. „HOP, CUP“ ; „NORA, NORA“

HOP, CUP

*Hop, cup, hopa, cup,
Raste bebi prvi zub.
Hop, cup, trala, la,
Uskoro će imat' dva.*

NORA, NORA

*Hopa, hopa, cupice,
Pala Ana s klupice,
I nabila ručice.*

Izvor: Marić i Goran (2013, 30).

Tapšalice su igre u kojima dijete može ležati, sjediti ili stajati dok odrasla osoba drži dječje ruke i plješće s njima. Kada dijete ima tri godine tada je već samostalnije u izvedbi tapšalica (Marić i Goran, 2013, 31).

Primjer 4. i 5. „TAŠUN, TAŠUN“ i „TAŠI, TAŠI“

TAŠUN, TAŠUN

*Tašun, tašun, tanana,
I svilena marama,
Tko tašuni kruha da,
Rodit će mu pšenica.*

TAŠI, TAŠI

Taši, taši, tanana,

*Beba već je pospana.
Večericu pojela,
Da bi bolje zaspala.*

Izvor: Marić i Goran (2013, 31).

Igre zvukovima su igre u kojima odrasla osoba proizvodi ili stvara zvukove kako bi potaklo dijete na reakciju poput treptanja, trzajima ili plača. Primjer igre je kada odrasla osoba protrese zvečku da dijete ne vidi te se dijete nasmije i tada se približi djetetu da dijete može vidjeti što potiče reakciju kod djeteta. Primjer igre zvukovima su igračke koje se vrte i proizvode zvukove koje su obješene iznad dječjeg krevetića kako bi djecu uspavali ili zaigrali. S djecom do prve godine života igra može biti kidanje i gužvanje papira uz potučaj da sluša pažljivo što se događa te mu potom dajemo papir da eksperimentira s zvukovima koje će sam/sama proizvesti s papirom (Marić i Goran, 2013, 32). Djeca u drugoj i trećoj godini mogu već prema zvuku pogoditi što smo s papirom napravili te se u trećoj godini već mogu koristiti i drugi materijali poput celofana, najlonske vrećice, aluminijske folije i slično (Marić i Goran, 2013, 33).

3.3. Brojalice

Brojalice su najraniji oblik dječjeg glazbenog izražavanja kroz raznorazne aktivnosti i igre koje potječu još od davnina (Marić i Goran, 2013, 157). Iako sama po sebi ne izgledaju kao da imaju veliko značenje mnogima osim igre, brojalice imaju veliku ulogu u odgoju djeteta, razvoju komunikacijskih sposobnosti u socijalnim interakcijama. Brojalice se mogu izvoditi na raznorazne načine kroz izvođenje ritma i/ili metra poput pljeskanja, tapšanja, pucketanja prstima, hodanjem, udaranjem nogom o pod, podjelom djece u skupine na način da izvode različite pokrete ili stihove (Marić i Goran, 2013, 158).

Primjer 5. Brojalica „Jedan, dva“

Jedan, dva

Je-dan, dva, je-dan, dva, pla-će ma-li I-vi-ca, dva, tri, dva, tri, ne-moj, I-vo
pla-ka-ti. A-ko ne-ćeš pla-ka-ti, mi će-mo se i-gra-ti.

Izvor: Marić i Goran (2013, 165)

Primjer 6. Brojalica brzalica „Evo zore iza gore“

Eto zore iza gore

E - to zo - re i - za go - re, e - to da - na i - za gra - na, e - to mra - ka iz bu - dža - ka.*

Izvor: Marić i Goran (2013, 171)

Primjer 7. Pjevna brojlica brzalica „Proljetna brojlica“

Proljetna brojlica

Lj. Goran

Ve - se - le su pti - či - ce na - ja - vi - le pro - lje - će.
Ka - kav di - van dan! Haj - de br - zo van!

Izvor: Marić i Goran (2013, 174)

4. Pjevanje kao glazbena aktivnost djece rane i predškolske dobi

Pjesma osnažuje i razvija djetetove osjećaje uz slušanje pjesama koje potiče otkrivanje vlastitog glasa te kakve je zvukove moguće stvoriti. Osim iskazivanja osjećaja kroz glas najčešće su u dječjim pjesmama ritam i zvuk označeni bojama kako bi vizualno prikazali razliku ili promjenu. Sreća je potrebna u životu svakog djeteta bez obzira stvara li se kroz pjesmu koju je netko pomogao djetetu da usvoji ili je dijete samo stvorilo pjesmu. Mnogobrojna istraživanja su pokazala da je dijete u dobi od druge do šeste godine u pravoj dobi za početak razvoja glazbenih kompetencija te uz pomoć poticajnog okruženja i pruženih mogućnosti za razvoj djeca imaju mogućnost ostvariti puni potencijal za budućnost. Djeca koja imaju predispozicije za glazbu uvijek prikazuju zainteresiranost za raznovrsne aktivnosti koje sadrže glazbu te indirektno potiču i drugu djecu na isto (Marić i Goran, 2013, 49). „Pjesma je poetsko-glazbena umjetnička struktura, svejedno nastaje li usmenom predajom ili stvaralačkim potencijalom umjetnika“. Pjesma ima velik utjecaj na odgoj svakog djeteta, a najviše kada dolazi iz djetetovog srca odnosno intrinzično motivirano. Vesele pjesme potiču povezanost s drugom djecom iste dobi, međusobno razumijevanje i skladnost dok nježne potiču odmor i međusobnu interakciju. Uspavanke su pjesme koje svaka majka pjeva umirujućim i nježnim glasom kako bi uspavala dijete koje je već umorno od igre. Kada je dijete svakodnevno potaknuto ili uključeno u aktivnosti pjevanja potaknut je razvoj emocionalnih kompetencija, socijalnih kompetencija, intelektualni razvoj, kineziološki razvoj odnosno potaknut je razvoj motoričkih. djeca u dobi ranog i predškolskog odgoja nisu u mogućnosti savladati veliki broj pjesama tako da odgojitelji trebaju prepoznati kvalitetne pjesme s kojima će ih upoznati. Odgojiteljeva uloga je pjevajući ili puštajući djeci na slušanje raznih pjesama stvoriti ugodno, opuštajuće i pozitivno ozračje u ustanovi dječjeg vrtića (Marić i Goran, 2013, 50). Pjevanje nosi veliku ulogu u djetetovu životu te su sve svečanosti i važni trenuci obilježeni pjesmom (Marić i Goran, 2013, 50-51).

Pjevni razgovor može se odviti umjesto samog razgovora koristeći lutku koja je bliska djetetu na način da lutka upita dijete pjevajući „Što to radiš?“, a zatim dijete odgovara pjevajući s odgojiteljem što radi. „Važno je stalno imati na umu činjenicu da je u svakom djetetu potrebno poticati i buditi radost pjevanja U toj dobi (odnosi se na prvu, drugu i treću godinu djetetova života) nije važan sam rezultat, izvedba pjesme, već djetetova želja da pjeva. Svako njegovo nastojanje trebamo pohvaliti i s djetetom se skupa veseliti“ (Marić i Goran, 2013, 51). Djeca predškolske dobi proširuju opseg oktave od c^1 do c^2 , no s obzirom da su djeca najčešće u

mješovitim skupinama odgojitelj se prilagođava djeci. Pjesma „Dom“ autora Jakova Gotovca smatra se jako bliska svakom djetetu koja će tekst i ugodnu melodiju povezati sa svojim domom, shvatiti tekst i osjetiti. Autori navode kako se može vrlo lako uklopiti u projekt obitelj koji je vrlo zastupljen uz postupno intervalsko kretanje „s najvećim pomakom od terce i jedne kvarte, te ritmom koji se sastoji od osminki, četvrtinki i na kraju svake male glazbene rečenice, kao predah, slijede polovinke“ (Marić i Goran, 2013, 52).

Primjer 8. Pjesma „Dom“

Dom J. Gotovac

I - ma je - dna ku - ci - ca dra - ga sr - cu
U njoj ži - vi maj - ci - ca, do - bri o - tac
Ku - čo, dra - ga ku - ci - ce, mi - li do - me

mom, ta ku - ci - ca pod li - pom sta - ri je moj dom,
moj, a i me - ni naj - ljep - še ži - vjet je u njoj,
moj, bit će vje - ran bra - ni - telj te - bi si - nak tvoji,

ta ku - ci - ca pod li - pom sta - ri je moj dom,
a i me - ni naj - ljep - še ži - vjet je u njoj,
bit će vje - ran bra - ni - telj te - bi si - nak tvoji.

Izvor: Marić i Goran (2013, 52)

Kada se dijete od najranije dobi u vlastitom domu susreće s glazbom tada mu je život radosniji te uz ljubav koju stvara prema glazbi uspješnije razvoja glazbene kompetencije (Marić i Goran, 2013, 52). Kada se pjesma dobro usvoji, može se snimiti jer djeca jako vole sušati što su ostvarili te ih to dodatno motivira na pjevanje. Stvaranje zvukova i pjevanje je stvaralačko djelo i igra za dijete od najmlađe dobi (Marić i Goran, 2013, 55). Kod djece rane i predškolske dobi zainteresiranost budi sam tekst pjesme koji razumiju i shvaćaju (Manasteriotti, 1982, 118, prema Marić i Goran, 2013, 52). Uz slušanje i pjevanje, moguće je djeci prikazati pjesme kroz govorno-scensko izražavanje odnosno odgojitelj može koristeći lutku pjevati dok se kreće prostorom te na takav način približiti djeci pjesmu. Primjer pjesme „Medo bere jagode“ u kojoj odgojitelj drži medu u ruci dok pjeva tradicionalnu pjesmu i imitira pokretima ono što tekst pjesme govori. Na ovakav način će djeca imati vizualni prikaz teksta pjesme te će lakše upamtiti i savladati tonalitet svake pjesme (Marić i Goran, 2013, 55). Djeca najčešće ponavljaju pjesmu na način na koji su je čuli ili doživjeli no do treće godine najčešće izmisle ili ne znaju cijelu

pjesmu (Manasteriotti, 1981, 69). Kroz aktivnost pjevanja djeca razvijaju mogućnost ravnomjernog disanja, prsni koš i pluća što nadalje potiče pravilan izgovor riječi (Manasteriotti, 1981, 70).

Djecu se može potaknuti na stvaralaštvo na mnogobrojne načine poput stvaranja novih zvukova (gužvanje papira), osluškivanjem i oponašanjem raznih zvukova (kada kamen ili nešto lagano padnu na mekano ili tvrdo tlo), samostalnom izradom zvečki koristeći neoblikovane materijale (pijesak), pogađanjem zvukova (instrumenata), slušanjem glazbe uz ples, slušanjem glazbe za vrijeme likovnog stvaralaštva, izgovaranjem slogova (različitom tonom, visinom i dužinom), mijenjanjem riječi, mijenjanjem melodije, mijenjanjem tempa, mijenjanjem dinamike, mijenjanjem ritma, mijenjanjem naglaska, postavljanje pitanja pjevajući, dovršavanjem nedovršenih glazbenih fraza, pjevanim govorom, pričanje priča uz sudjelovanje djece oponašanjem zvukova životinja u priči kada se pojave ili iskazivanje određenim pokretima, oponašanjem zvukova iz različitih uloga uz poticajna pitanja („Kako bi ptičica ovo otpjevala?“), plesanjem na određenu temu bez glazbe u pozadini i slično (Gospodnetić, 2011, 116-121).

4.1. Igre s pjevanjem

Raznovrsne igre su se igrale od davnina do danas te neke od njih potiču jednakost dok druge potiču isticanje individualnosti (Gospodnetić, 2011, 122). Igra je bila cilj sama po sebi uz razvoj ugodnih osjećaja i ispunjavanje slobodnog vremena na otvorenom (Gospodnetić, 2011, 121). „Dok su djeca češće provodila svoje slobodno vrijeme na otvorenom, čim bi se skupilo dovoljno djece, počela bi igra. U gradovima su djeca svoje slobodno vrijeme rado provodila u parkovima i na igralištima, a u selima u dvorištima i na pašnjacima. Neke od tih igara su bile s pjevanjem, a neke nisu, ali svima je zajednička radost druženja i poštivanje određenih pravila. Djeca su bila raznih godina i obično bi igre predvodila školska djeca, a predškolci su se uključivali i od malena usvajali igre“ (Gospodnetić, 2011, 123). Istaknuta je važnost odgajateljevog poznavanja te ispravnog prenošenja glazbenog znanja na djecu koja uče oponašajući modele (Gospodnetić, 2011, 123). Igre koje se prenose generacijama jednom su nastale kroz spontanu igru te se pravila ne mijenjaju u zapisima osim ako djeca novih generacija odluče obogatiti svojim novim idejama. Na sličan način su se prenosili i različiti plesovi poput folklora iz jednog mjesta u drugo usmenom predajom (Gospodnetić, 2011, 123).

Odgajatelj kratkim uputama upućuje djecu u igre za koje smatra da će djecu zainteresirati. „Ako u igri postoji uloga da jedno dijete stoji u sredini (npr. *Igra kolo*), može odgajatelj pri prvom pjevanju biti u sredini ili odrediti jedno dijete kojem će u pravom trenutku reći što treba raditi. Ako u igri postoji nekoliko uloga (kao npr. u igri *Miš mi je polje popasel*), uloge se mogu podijeliti nakon što djeca prvi put čuju pjesmu uz hodanje u kolu, ili prije pjevanja“ (Gospodnetić, 2011, 124). autorica navodi kako je dokazano da je najbolje igru ponoviti tri do četiri puta te nakon toga nastaviti na iduću igru te se takvim tempom igra pet do sedam igara te se na kraju može vratiti na bilo koju igru koja se djeci najviše svidjela pa iskazuju želju za ponovnim igranjem (Gospodnetić, 2011, 126).poput igre „Ringe ringe, raja“ su: poticanje djece na vježbanje držanja za ruku; ne inzistirati na savršenosti oblikovanja kruga (posebice kod mlađih dobnih skupina); pridržavati se redoslijeda pjesama i pravila (prilagođenih dobi9; odgajatelj pjeva i pokazuje sam dok djeca ne uhvate i zapamte (Gospodnetić, 2011, 127).

5. Tradicijske i autorske pjesme u glazbenim aktivnostima rane i predškolske dobi

Na posljednjim stranicama knjige „Zapjevajmo radosno“ nalazi se „Popis pjesama i brojalica po temama“ u kojem se ističe odnos autorskih i tradicionalnih pjesama. Teme nose raznorazne nazive prema kojima su podijeljene pjesme poput *Pjesme i igre za najmlađe; Gitara jesenjeg vjetra; Zimski san; Jedan cvijet, dva cvijeta; Jeste li ikad čuli to; Kako se što radi; Vozimo se; Teče. Teče; Mi smo djeca vesela; Moj dom; Pozdrav novom danu; Pjesme u koloru*. Od sveukupno navedene 183 pjesme/brojalice, 13 je tradicionalnih (*Taši, taši, tanana; Tašun, tašun; Ringe raja 1; Ringe raja 2, Ringe raja 3; Tko prije do mene; Iš, iš, iš; U to vrime godišta; Ide maca oko tebe; Hajd u kolo dječice; Hopa, cupa ruke skupa; Mi smo djeca vesela; Oj, Jelo, Jelice*), a preostalih 170 je autorskih (*Hopsasa - Lj. Goran; Puž – M. Volgar; Na koljenu – Lj. Marić; Kišica - V.Fere; Lutkina pjesma – D. Hristov; Spavaj, lutkice – S. Fučkar; Pročalica – Z. Špoljar* i mnogobrojne druge (Marić i Goran, 2013, 195-198).

Postoji puno razloga zašto je pjevanje i uvođenje tradicionalnih pjesama svrhovito u procesu odgoja i obrazovanja. „Prvi je razlog pjevanja tradicionalnih pjesama bio da se njeguje i čuva bogata umjetnička baština naših naroda i narodnosti“ (Glazbena kultura, 1984b, 19, prema Rojko, 2012, 58). Drugi razlog je što se tradicionalna pjesma također promatra „kao sredstvo za postizanje nekih izvan glazbenih ciljeva“. Treći razlog je upravo pogled na melodijski, ritamski i formalni tradicionalne pjesme koja je idealna za pronaći odgovore na pitanja vezana uz intonaciju, ritam te različite glazbene oblike. Četvrti razlog predstavlja stilski i vizualni dojam same pjesme. Navodi se da tradicionalna glazba ne može konkurirati današnjoj modernoj glazbi poput rock glazbe, pop glazbe, jazz glazbe i slično iako je ljepota tradicionalne pjesme upravo u njezinoj jednostavnosti. No također s druge strane autor navodi da je tradicionalna pjesma lijepa no samo onima koji su tradicionalno odgojeni. Prema istraživanjima i navodima glazbenih pedagoga, tradicionalna glazba se treba slušati u manjoj mjeri no ni pod koju cijenu se ne smije potpuno izbaciti (Rojko, 2012, 59).

Glazba je u prošlosti bila svrha i cilj sam po sebi jer bi olakšala ljudima težak fizički rad i stvara veselje kroz svakodnevicu, no u današnjici se navodi da je u potpunosti izgubila „etničku, socijalnu i funkcionalnu značajku“. Vodeći se tim zaključcima da je tradicionalna glazba izgubila svoju ključnu ulogu u odgoju zajednice prema nastavnim planovima u školama navodi se da je treba potpuno izbaciti jer nema svoju svrhu. Problematika u suvremenim koncepcijama je upravo ta što se važnost stavlja na slušanje pjesama jer je pjevanje u današnje

vrijeme sa svrhom zabave i uveseljavanja djece što je neozbiljan pogled na glazbeno stvaranje (Rojko, 2012, 60). Provedeno je istraživanje u kojem je pri slušanju tradicionalne glazbe 32% učenika odbilo, 2,2% slušalo s radošću a preostalih 65,8% ostalo u potpunosti ravnodušno na slušanje (v. Rojko, 1988, 19-38, prema Rojko, 2012, 60).

“Pjevanje tradicionalnih pjesama ima istinsko značenje ako je etnomuzikološki elaborirano odnosno vrhunski stilizirano poput „E. Cossetta, V. Tganca, J. S. Slavenskog, B. Potocnika“ i slično. Tradicionalnim pjesmama treba pristupiti etnomuzikološkim pristupom s povjesnom sviješću odnosno postaviti pitanja: „Tko je pjevao pjesmu?, „Kada je pjesma nastala?“, „U kojim socijalnim uvjetima je nastala?“, „S kojim ciljem se pjevala?“, „Kakva je glazbena struktura pjesme?“ i mnogobrojna pitanja (Rojko, 2012, 60). Kada se postavlja pitanje što je svrhovito pjevati u odgojnim i obrazovnim ustanovama tada se težina stavlja na „egzemplarno izabrane narodne pjesme koje će biti popraćene nikakvih umjetničkih vrijednosti. Pjevanje pjesama treba uvrstiti u razredima kroz nastavu i zborove te posebnu pozorno staviti na pjevanje tradicionalnih pjesama kroz istinsko shvaćanje i razumijevanje uz prethodno elaboriranu etnomuzikološku obradu (Rojko, 2012, 61).

Tradicionalne pjesme su poznate prema području iz kojeg potječu što je vidljivo kroz tekst pjesme koji prikazuje različita narječja i riječi koje se koriste na tim određenim područjima ili su samo preveden. Primjeri pjesama poput pjesme *Kad si sretan* koja potječe iz Švedske, *Blistaj, blistaj, zvijezdo mala* koja potječe iz Francuske, *Ja posijah repu/Dunave, Dunave* koje potječu iz Slavonije, *Plovi barka/Evo san ti doša* koje potječu s područja Dalmacije prikazuju kulturu i način izvođenja. U pjesmama koje potječu s dalmatinskih područja koriste se riječi poput *nisan, ovega, barka* i slične koje su karakterističan za to područje te isto tako za ostala područja koja kroz tekstove djeci prikazuju različitosti kulture i narječja pjesama (Marić i Goran, 2013, 96-118).

S druge strane u autorskim pjesmama poput pjesme „Dom“ autora Gotovca fokus je stavljen na ugodne melodije za dječje uši, korištenje jednostavnih riječi za lako dječje razumijevanje poput *doma, majčice i oca* uz vedar dojam koji ostavljaju. Uz povezivanje pjesme na daljnju motivaciju u druge projektne aktivnosti s holističkim pogledom na dječji razvoj (Marić i Goran, 2013, 52).

Tradicijske i autorske pjesme usvajaju se na isti način tako da prvo poslušaju cijelu pjesmu kako bi djeca stvorila utisak i osjetili pjesmu. Na samom početku djeca samo djelomično usvajaju pjesmu no tada stvaraju daljnju zainteresiranost (Marić i Goran, 2013, 53).

uloga odgojitelja je pjesmu ponoviti dva do tri puta dok djeca još uvijek mogu zadržati pažnju da ih se ne preoptereći. Pjesma se pjeva sporo kako bi djeca razumjela te s vremenom tempo se može ubrzati jer djeca lakše izgovaraju već usvojen tekst. (Marić i Goran, 2013, 53-54). Jako je važno pjesme povezati sa životno-praktičnim aktivnostima poput pjevanja pjesme *Ja posijah repu* uz sadnju biljaka na način da odgojitelj spontano zapjeva pjesmu u procesu sadnje u koju se djeca slobodno priključuju uz motivaciju pjesmom što će djecu dodatno potaknuti. Takva aktivnost može djecu potaknuti na daljnji razvoj aktivnosti te se može preusmjeriti u igru kroz kretanje ili pljeskanje u ritmu, raznovrsne likovnu aktivnost, dramatizacije i slično (Marić i Goran, 2013, 55-56).

5.1. Glazbena aktivnost obrade tradicijske pjesme

Pjesme i brojalice najčešće imaju način na koji se izvode uz pomoć kretanja tijela. Tradicijska pjesma „Plovi barka“ koja potječe iz Dalmacije i pjesma „Teče, teče bistra voda“ koja potječe iz Posavine su odličan primjer tradicionalnih pjesama s primjerima riječi iz podneblja od kojih potječu. U pjesmi „Plovi barka“ pojavljuje se riječ *barka* koja označava mali brod kojim se plovi morem. Dalmacija se nalazi na južnom priobalnom dijelu Hrvatske te su pjesme najčešće vezane uz priobalje i more. Pjesma „Teče, teče bistra voda“ pjeva o rijeci Savi koja se nalazi na Posavini, riječ *šajka* koja označava naoružani brzi riječni brod, riječ *lug* koja označava šume te sveopćenito pjeva o poljima i gorama koje obilježavaju to područje. Ove dvije pjesme su odličan primjer tradicionalnih pjesama jer prikazuju riječi i narječje koje se koristilo od davne prošlosti, no koriste se i u današnjici prikazuju ono što obilježava prostor. More i morski brodovi koji obilježavaju dalmatinske prostore te s druge strane rijeke, šume i polja u Posavini slično (Marić i Goran, 2013, 102-103).

Iznimno je važno da su djeca uključena u iskustveno učenje, pa bih prije početka aktivnosti projekta „Barka“ odvela djecu u šetnju uz more i brodogradilište kako bi se djeca поближе upoznala sa vizualnim izgledom brodova. U vrtiću bih s djecom već unaprijed pričala o brodovima te bih zajedno izradili ulaznice za brod od papira i flomastera. Uz dogovor s vanjskim suradnicima iz brodogradilišta organizirala bih provođenje djece kroz brodogradilišta te ulazak u brodove kako bi vidjeli kako različiti brodovi izgledaju te na koji na koji način funkcioniraju. Uz razgledavanje organizirala bih mali sastanak s radnicima brodogradilišta koji bi prikazali i objasnili djeci sve što ih zanima. Po dolasku u vrtić s djecom bi razgovarala o iskustvu koje su doživjeli uz postavljanje poticajnih pitanja. Nakon razgovora pogledali bi

kratki video koji smo snimili za vrijeme boravka u brodogradilištu kako vi se prisjetili što su vidjeli. Zatim prelazimo u glazbeni centar gdje djeca prvo slušaju cijelu pjesmu „Plovi barka“ te igrom lovca usvajaju tekst pjesme kroz 2 do 3 ponavljanja. Nadalje djeci dajem šarene vrpce u obje ruke kojima prikazujemo prvo metar pjesme mahanjem gore-dolje pa ritam pjesme lijevo-desno. Nakon glazbenog centra, djeca imaju potpunu slobodu prelaska u ostale centre u kojima je pripremljen raznovrstan sadržaj. U likovnom centru djeca imaju ponuđen papir, škariće, lijepilo i flomastere kako bi mogli izrađivati mornarske kapice. U drugom dijelu likovnog centra djeca imaju izrezane spužve u obliku brodova te uz tempere, kistove i vodu preslikaju na papir i nadalje slikaju svoje iskustvo u brodogradilištu. U centru za istraživanje djeca imaju maleni bazen napravljen od papira u kojem su ribice i otpad pa djeca čiste otpad i razvrstavaju ga u koš, te štapovi za pecanje napravljeni od drveta kako bi bili ekološki osviješteni o čuvanju mora. U centru za ranu pismenost djeci su ponuđene slikovnice, enciklopedije i križaljke o moru, morskim životinjama i brodovima iz kojih djeca mogu svašta prelistati i usvojiti. U obiteljskom centru djeci su ponuđene igračke brodovi te lutke na štapiću koje djeci daju slobodnu daljnjeg razvoja projekta prema interesima. Za vrijeme aktivnosti u pozadini svira pjesmica „Plovi barka“ za daljnji poticaj. Kroz ovu aktivnost djecu se potiče na promišljanje i izražavanje individualnosti.

Primjer 8. Pjesma „Plovi barka“

Plovi barka

Dalmacija

1. Plo - vi bar - ka, du - bo - ko je mo - re.
2. Plo - vi bar - ka i u bar - ci An - ka.

1,2. An ko, An - či - ce, du - šo i sr - ce mo - je.

Izvor: Marić i Goran (2013, 102)

Projekt „Voda“ potaknut je dječjom željom o saznanju više o riječnom svijetu s obzirom da su u prošloj aktivnosti naučili mnogo o moru i morskom životinjskom svijetu. Na samom početku s djecom sam provela kazališnu predstavu o rijeci Savi. Kroz poticajna pitanja u predstavi potaknula bih djecu na daljnje promišljanje kako bi se još više zainteresirali za rijeke. Kroz predstavu bih otpjevala pjesmu „Teče, teče bistra voda“ u kojoj bi djeca igrom lovca uz ponavljanje usvajala pjesmu. Nakon predstave s djecom bih se uhvatila za ruke bi se kretali u

kružnoj formaciji dok pjevamo pjesmu od sporog tempa prema bržem kako pjesma ide prema kraju. Nakon glazbenog dijela, djeca bi mogla sudjelovati u raznim aktivnostima poput eksperimenata s vodom, plastičnim zdjelicama, čašama i kapaljkama da vide kako se voda kreće iz jedne posude u drugu. Zatim bi u centru za ranu pismenost imali priliku vidjeti enciklopedije i slikovnice o rijekama i životinjskom svijetu rijeka. U likovnom dijelu djeca bi imala ponuđene tempere, čašice, kistove, vodu i papir te bih slobodno izražavali kako izgleda rijeka i životinjski svijet u rijekama. U drugom likovnim dijelu djeca bi imala ponuđene patke napravljene od raznih neobrađenih materijala poput plastike, čepova, štapića, konopčića, lijepila, kistova i flomastera pa bi mogli sami izraditi svoje patke koje će kasnije staviti u posudu s vodom koja predstavlja rijeku Savu. U pozadini svira pjesmica dok se djeca slobodno kreću prostorom.

Primjer 9. Pjesma „Teče, teče bistra voda“

Teče, teče bistra voda

Posavina

Te - če, te - če bis - tra vo - da i - me joj je Sa - va,
te - če, te - če bis - tra vo - da i - me joj je Sa - va.

2. Po njoj plovi šajka lađa, srebrom okovana.
3. U njoj sjedi djevojčica tanka i visoka.
4. Pa mi pjeva sitnim glasom - daleko se čuje.
5. Kroz tri polja, kroz tri luga, tri zelene gore.

Izvor: Marić i Goran (2013, 103)

Na samom kraju obje aktivnosti s djecom bih elaborirala o osjećajima koje su doživjeli za vrijeme posjeta brodogradilištu i kazališne predstave, za vrijeme slušanja pjesama, o razlikama životinjskog svijeta u moru i rijeci, o različitim brodovima, o razlici boje more i rijeke i zašto je to tako i slično. Najvažnije je da aktivnostima potaknemo djecu i da pratimo dječje interese dok kroz igru nesvjesno uče i usvajanju životno-praktične vrijednosti.

6. Zaključak

Nacionalni kurikulum se u početku temelji se na tome da je dijete objekt te su sva djeca ista i ravnopravna za razliku od današnjeg kurikuluma koji se temelji na humanističkom pogledu te holističkom pristupu u kojem je dijete u središtu te se prilagođava individualnostima svakog djeteta koji ima slobodu kretanja, razvijanja i učenja uz kvalitetno prostorno-materijalno okruženje. Prostorno okruženje ima naziv „treći odgajatelj“ zbog važnosti koju ima na dijete i pristupačnost svega djetetu u prostoru. Jako je važno djecu upoznati s različitim vrstama glazbe kako bi se djeca razvijala uz raznovrsnost i slobodu izbora.

Glazbe je oduvijek imala veliku važnost i utjecaj na ljude kroz odrastanje, upoznavanje kulture, običaja i tradicije različitih područja potaknuta kroz raznorazna događanja i emocije. Glazba može biti lijek za svaku emociju koju osjećamo te su ljudi još u davninama iako nisu imali velika saznanja glazbu uživali te se iz dana u dan razvijala. U današnje vrijeme glazbe je rasprostranjena cijelim svijetom te su se znanja proširila od davnina. Od tradicionalnih pjesama koje su se prenosile “s koljena na koljeno“ do autorskih pjesama glazba je uključena u živote od najranije dobi svakog djeteta. Mnogobrojna istraživanja su prikazala važnost glazbe no najvažnije je ono što mi osjećamo odnosno ono što glazba stvara u uhu, srcu i tijelu djeteta da ga nesvjesno potiče na pjevanje, mumljanje, pokrete te sveukupno slobodno izražavanje onog što osjeća i doživi u trenutku. Važno je da svaki odgojitelj i roditelj kontinuirano razvija sebe i svoja znanja kako bi mogao djecu potaknuti na isto te ih upoznati s raznovrsnim pjesmama i brojalicama koje imaju utjecaj na razvoj glazbenih sposobnosti poput razvoja glasa, senzibiliteta sluha, glazbeno pamćenje te osjećaj za ritam. Ozbiljno shvaćanje pozitivnog utjecaja glazbe na djetetov razvoj iznimno je važno kako bi se kroz aktivnosti, igre i projektne aktivnosti ostvarile djetetove dobrobiti koje su navedene u Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Kroz uključenost glazbe u djetetovu životu dijete razvija neovisno o predispozicijama s kojim je rođeno tako da je važno djetetu prikazati glazbu od najranije dobi. Kroz aktivnosti slušanja, pjevanja te bilo kakvog glazbenog izražavanja djeca razvijaju glazbene sposobnosti no također govorne vještine, vještine slušanja, posvećivanje pažnje, razvoj koncentracije, koordinaciju pokreta, razvoj mišića kroz pokrete, kognitivne kompetencije, emocionalne kompetencije i još mnogo pozitivnih razvojnih aspekata. Glazbom su također potaknute druge aktivnosti i igre što predstavlja holistički odnosno cjeloviti pristup djetetu koji je ključan čimbenik pristupa djetetu prema Nacionalnom kurikulumu.

Na samom kraju važno je istaknuti kako glazba bez obzira odakle potiče te imaju li smisao ili poruku riječi teksta, kod djece budi zainteresiranost i osjećaje koje rijetko što drugo može imati sličan utjecaj. Djeca imaju potrebu istraživati, iskazivati se i eksperimentirati te im glazba to sve omogućuje uz slobodno izražavanje u bilo kojem trenutku na bilo kojem mjestu.

7. Literatura

- Gospodnetić, H. (2015). *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima. I i II dio*. Zagreb: Mali profesor.
- Marić, Lj. i Goran, Lj. (2013). *Zapjevajmo radosno. Metodički priručnik za odgojitelje, studente i roditelje*. Zagreb: Golden Marketing – Tehnička knjiga.
- Manasteriotti, V. (1982). *Prvi susret djeteta s muzikom*. Zagreb: Školska knjiga.
- *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (2014), preuzeto s [Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje NN 05-2015.pdf \(gov.hr\)](#)
- Nikolić, L. (2018). *Utjecaj glazbe na opći razvoj djeteta. Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju*, 159(1-2), 139-1
- Rojko, P. (1996). *Metodika nastave glazbe: teorijsko-tematski aspekti*. Pedagoški fakultet.
- Slunjski, E. (2013). *Integrirani predškolski kurikulum*. Zagreb: Mali profesor.

9. Summary

The topic of this thesis is *Musical expression of children of early and preschool age through the activity of singing - the place and role of original and traditional songs for children*. The aim of the work is to show the importance of music in general, but most importantly in the child's development through listening and singing activities. The relationship between traditional and original songs is shown, as well as the way in which adapted songs are selected, texts are adopted and improved through various activities. At the very beginning, in addition to the prominence of the document on which the upbringing and education of children of early and preschool age is based through musical activities in kindergarten, singing activities to traditional and author's songs, the influence and importance of music were discussed. Music is something irreplaceable in everyone's life, including in the life of every child, from an early age, and it is necessary to include music in children's lives as soon as possible, as you can see further in the paper how much contribution it contributes to the development of each child. It is important to know music and developing musical abilities and possibility to be able to pass the knowledge on to the children who truly need it for better growth and development. Through various listening activities, musical games, counting games or singing games, each child explores his individuality and needs for movement while developing competences for further life. Everything related to the child is accompanied by the document *National Curriculum of Early and Preschool Education*, which lists the main factors and aspects of the child's growth and development, as well as the most important child well-being, which is aimed at achieving through all activities and games in the kindergarten. Through a well-arranged surrounding and material environment with a high-quality educator who continuously improves and advances in his/hers knowledge and properly responds to children's needs, it is possible to provide children with exactly what they need. Children often spontaneously use music in processes, projects, activities and games because music represents a need that has to be noticed, heard and responded to with quality. At the very end of the summary, it is important to point out that through this work you can see how much influence music has on children and how important music is in the life of every child.

Key words: music, musical activities, singing, listening, child

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Matea Juričić, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja magistra/magistrice ranog predškolskog odgoja, ^{obrazloženje} izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 24.3.2024.

Potpis M. Juričić

**Izjava o pohrani i objavi ocjenskog rada
(završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - podcrtajte odgovarajuće)**

Student/ica: Matea Juričević

Naslov rada: Glazbeni izraz djeteta rane i predškolske dobi kroz

aktivnost pjevanja - mjesto i uloga autorskih i tradicijskih pjesama za djecu
Znanstveno područje i polje: DRUŠTVENE ZNANOSTI, PEDAGOGIJA

Vrsta rada: Završni rad

Mentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):
Snježana Dobrotić, prof. dr. sc., redoviti profesor

Komentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):
/

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):
Marijo Krnić, doc. dr. sc., docent
Daniela Petrušić, dr. sc., asistent

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog ocjenskog rada (završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada.

Kao autor izjavljujem da se slažem da se moj ocjenski rad, bez naknade, trajno javno objavi u otvorenom pristupu u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN br. 119/22).

Split, 24.3.2024.

Potpis studenta/studentice: M. Juričević

Napomena:

U slučaju potrebe ograničavanja pristupa ocjenskom radu sukladno odredbama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (111/21), podnosi se obrazloženi zahtjev dekanici Filozofskog fakulteta u Splitu.